

Załącznik do uchwały Nr VII/53/2015

Rady Miejskiej Białogardu

z dnia 29 kwietnia 2015 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2015 – 2020
W BIAŁOGARDZIE**

Białogard, dnia 29 kwietnia 2015 r.

- I. Wstęp.
- II. Podstawa prawna.
- III. Skala problemu przemocy w rodzinie.
- IV. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- V. Cel programu.
- VI. Realizacja programu.
- VII. Zagrożenia w realizacji działań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- VIII. Finansowanie Programu.

I. Wstęp

Głównym celem opracowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020 jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w naszym mieście. Cel ten jest zgodny z celem krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2014 – 2020. Powyższy cel realizowany będzie poprzez działania Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy aktywnej i niezbędnej współpracy służb wymienionych w Programie. Praca ze zjawiskiem przemocy, aby był skuteczna i przynosiła trwałe efekty musi być realizowana interdyscyplinarnie. Niniejszy Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia ww. zjawiska oraz poprawy jakości życia mieszkańców Białogardu.

Aktem prawnym regulującym działania wszystkich podmiotów wobec przemocy w rodzinie jest również nowe rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”, które obowiązuje od dnia 18 października 2011 r. Procedura NK została opracowana w ten sposób, aby połączyć kompetencje wszystkich instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i tworzyć warunki do podejmowania współpracy już od momentu interwencji. W rozporządzeniu określono krąg podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury NK, obowiązki w tym zakresie przewodniczącego Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zadania pracowników socjalnych, działanie przedstawicieli Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ochrony zdrowia oraz oświaty, a także funkcjonariuszy Policji. Skuteczność programu zależy od wielu czynników, w tym m.in. dobrego rozeznania środowiska przez służby odpowiednio przygotowane, zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami, kompleksowej współpracy lokalnych służb i instytucji w ramach pracy w Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a przede wszystkim motywacji dokonania zmian i wyjścia z kryzysu przez rodziny dotknięte problemem przemocy.

Ważnym czynnikiem przemawiającym za realizacją celów zawartych w programie jest także czynnik finansowy. Możemy się odwołać do badań angielskich przeprowadzonych w 2004 roku przez Sylvia Walby (Unwersytet w Leeds). Celem badania było oszacowanie

kosztów, jakie w związku z przemocą w rodzinie ponosi państwo, pracodawcy oraz osoby będące jej ofiarami. Sporządzone szacunki dotyczą Anglii i Walii i koncentrują się na 2001 roku. W skrócie – koszty przemocy w rodzinie ponoszone są w części przez państwo i społeczeństwo, w części przez ofiary przemocy, w części zaś przez pracodawców. Państwo pokrywa koszt większości świadczeń, tj. 2,9 mld funtów, które przeznaczone są na wymiar sprawiedliwości, opiekę zdrowotną, pomoc społeczną, mieszkalnictwo oraz pomoc prawną w zakresie postępowania cywilnego. Ofiary przemocy ponoszą ogromne koszty emocjonalne, a także straty w dochodach związanych z utratą pracy, koszty związane z postępowaniami sądowymi, zmianą miejsca zamieszkania i opieką zdrowotną. Łącznie wynoszą one około 19 mld funtów. Straty w dochodach szacuje się na 2,7 mld funtów, z czego połowę ponoszą pracodawcy (Niebieska Linia nr 4 / 2005).

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163).
2. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).
3. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356, z późn. zm.).
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.
5. Rządowy program na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła” przyjęty uchwałą nr 130 Rady Ministrów z dnia 8 lipca 2014 r.

III. Skala problemu przemocy w rodzinie

Polska

We wrześniu 2007 r. TNS OBOP przeprowadził na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej badanie dotyczące przemocy w rodzinie. Jego celem było poznanie postaw Polaków wobec problemu przemocy w rodzinie, pośrednich lub bezpośrednich kontaktów z sytuacjami przemocy w rodzinie, okoliczności temu towarzyszących oraz identyfikacja ofiar i sprawców. Z przeprowadzonych badań wynika, że Polacy w większości nie zgadzają się ze

szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoi mimo wszystko stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich. Wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu. Często jest zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony. Wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną.

Dość niska jest świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna – co trzeci Polak (34%) wydziałanie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności. Poparcie dla wszelkiego rodzaju stereotypów dotyczących przemocy – jej form i ofiar, wyraźnie wyższe od przeciętnego jest wśród osób po 50 roku życia, ludzi z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym oraz wśród mieszkańców wsi. Mężczyźni częściej od kobiet zgadzają się z obiegowymi opiniami dotyczącymi przemocy seksualnej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w wynikach dotyczących częstszego występowania tego rodzaju zachowań wśród mężczyzn. Stereotypy odrzucają najczęściej mieszkańcy dużych miast i osoby młode oraz ludzie z wyższym wykształceniem.

Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że dotyczy on średnio około połowy rodzin. Okazuje się, że postrzeganie rozpowszechnienia zjawiska przemocy w rodzinie zmienia się w zależności od dystansu względem miejsca zamieszkania respondenta – za najczęstszą uważają oni przemoc w skali całego kraju, mniejszą – w skali województwa, za rzadszą – w zamieszkiwanej miejscowości, natomiast najrzadszą – w najbliższej okolicy. Przemoc uważana jest za problem, co prawda częsty, ale dotyczący innych – niezdarzający się w najbliższym otoczeniu. Większe rozpowszechnienie przemocy dostrzegają osoby, których ona bezpośrednio dotyczy – były jej ofiarami bądź sprawcami. Jednak również te osoby oceniają, że w najbliższym otoczeniu jest mniej przemocy w rodzinach niż w skali całego kraju.

W świetle powyższych badań, kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka

rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Większość z tych osób było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przed 12 miesiącami. Osób wielokrotnie krzywdzonych przez członków rodziny jest 11%. Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy jest przemoc psychiczna (31%). Rzadziej badani doświadczali przemocy fizycznej (17%), ekonomicznej (8%) oraz seksualnej (3%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego. Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkuje lub zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny). Do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznają się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz, częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem.

Przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często, 14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko. Dzieci najczęściej padały ofiarą przemocy psychicznej i fizycznej (7%), rzadziej ekonomicznej (3%) i seksualnej (mniej niż co setny).

Dane statystyczne Głównej Komendy Policji za rok 2013

1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
2.	Ogólna liczba ofiar przemocy	86 797
a	liczba ofiar - kobiet	58 310
b	liczba ofiar - mężczyzn	9 233
c	liczba ofiar - małoletnich	19 254
3.	Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	61 450
a	liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	4 440

b	liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	56 755
c	liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	255
4.	Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	37 650
a	podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 289
b	podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	36 327
c	podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	34
5.	Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	426

Od 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też inna forma prezentacji danych. Poniższe liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” **wyłącznie przez Policję** (bez danych z działalności innych, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej podmiotów pozapolicyjnych).

Białogard

W mieście Białogard Interdyscyplinarny Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany przez Burmistrza Białogardu i działa na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Burmistrzem a podmiotami, które reprezentują członkowie zespołu.

Zespół składa się z przedstawicieli służb i instytucji pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkami zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, Policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi, przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także przedstawiciel Urzędu Miasta Białogard. W jego skład mogą też wchodzić prokuratorzy.

W 2013 roku Interdyscyplinarny Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zrealizował działania:

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Posiedzenia Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	6

2.	Procedury Niebieskich Kart w trakcie realizacji na dzień 31.12.2012r.	27
3.	Sporządzone Niebieskie Karty - A w 2013 roku w tym zgłoszone przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów:	47
	Komenda Powiatowa Policji	32
	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	13
	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
	oświata	2
	ochrona zdrowia	0
4.	Utworzone grupy robocze	45
5.	Spotkania grup roboczych	212
6.	Sporządzone Niebieskie Karty - C	39
7.	Sporządzone Niebieskie Karty - D	32
8.	Osoby skierowane do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy	13
9.	Osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub będą go kontynuowały	9
10.	Niebieskie Karty, w których występuje problem alkoholowy	36
11.	Przekazane zawiadomienia do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (Zespół lub osoby doznające przemocy)	9
12.	Rodziny objęte pomocą asystenta rodziny	9
13.	Wnioski skierowane do sądu o wgląd w sytuację rodziny	6
14.	Zakończone procedury NK	39 (w tym 22 z 2012 r.)
15.	Procedury NK w trakcie realizacji na dzień 31.12.2013 r.	35

IV. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

V. Cele programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Białogardzie.

Cele szczegółowe:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą;
- 4) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy;

- 5) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 7) wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 8) tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.

VI. Realizacja programu

Cele będą realizowane poprzez:

- 1) systematyczne monitorowanie i diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 5) ochrona osób doznających przemocy w rodzinie i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą.

Realizatorzy Programu:

- 1) Urząd Miasta Białogard;
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białogardzie;
- 3) Interdyscyplinarny Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 5) miejskie jednostki oświatowe.

Przy aktywnej współpracy z:

- 1) Sądem Rejonowym w Białogardzie;
- 2) Prokuraturą Rejonową w Białogardzie;

- 3) Komendą Powiatową Policji w Białogardzie;
- 4) placówkami służby zdrowia, w tym poradniami leczenia uzależnień;
- 5) lokalnymi organizacjami pozarządowymi i kościelnymi;
- 6) samorządem powiatowym;
- 7) lokalnymi mediami.

VII. Zagrożenia w realizacji działań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie:

1. Negatywne wzorce zachowań społecznych (mity, stereotypy).
2. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Opór w zintegrowaniu działań różnych instytucji.
4. Alkoholizm (problemy alkoholowe rodzin).
5. Problemy ekonomiczne rodzin.
6. Brak umiejętności rozwiązywania konfliktów.
7. Brak świadomości dotyczącej możliwości rozwiązywania swoich problemów za pomocą mediacji.
8. Ograniczony dostęp do specjalistów w zakresie mediacji rodzinnych.
9. Brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołów interdyscyplinarnych.
10. Brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań.

VII. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są środki własne pozostające w dyspozycji podmiotów wchodzących w skład Zespołu poprzez swoich przedstawicieli.